

KOMPAKTNÍ POROSTY HYBRIDŮ S VYŠŠÍ EFEKTIVITOU VYUŽITÍ DUSÍKU

Compact stands of hybrids with higher nitrogen use efficiency

Pavel STÁREK, Pavel JEŽEK

Rapool CZ s.r.o.

Summary: Some hybrid varieties of winter oilseed rape have higher efficiency of nutrient use. Effective management of nitrogen consumption is the advantage of compact hybrid from the company Rapool - Sherpa, Rohan and Marathon. Another advantage of these hybrids is short rise high resistance to lodging and easy passing for mechanization. Hybrid Marathon with a shorter length of plants and very high yield potential is the result of further progress in breeding of winter oilseed rape.

Keywords: winter rape, hybrids, nitrogen, efficiency, height, yield

Souhrn: Některé hybridní odrůdy řepky ozimé mají vyšší efektivitu využití živin. Efektivní management spotřeby dusíku je předností kompaktních hybridů od společnosti Rapool - Sherpa, Rohan a Marathon. Další výhodou těchto hybridů je krátký vzrůst, vysoká odolnost proti poléhání a snadná prostupnost pro techniku. Hybrid Marathon s kratší délkou rostliny a velmi vysokým výnosovým potenciálem je výsledkem dalšího pokroku ve šlechtění ozimé řepky.

Klíčová slova: řepka ozimá, hybridy, dusík, efektivita, výška, výnos

Úvod

Efektivní management spotřeby dusíku představuje významnou přednost kompaktních hybridů **SHERPA, ROHAN a MARATHON**. Tyto kompaktní hybridy netvoří enormně přerost-

lé porosty náročné na hnojení dusíkem. Efektivně využívají N ve prospěch vysokého výnosu semen a vysoké olejnatosti. Tímto významně zvyšují rentabilitu pěstování ozimé řepky.

Efektivita využití dusíku u hybridů stoupá

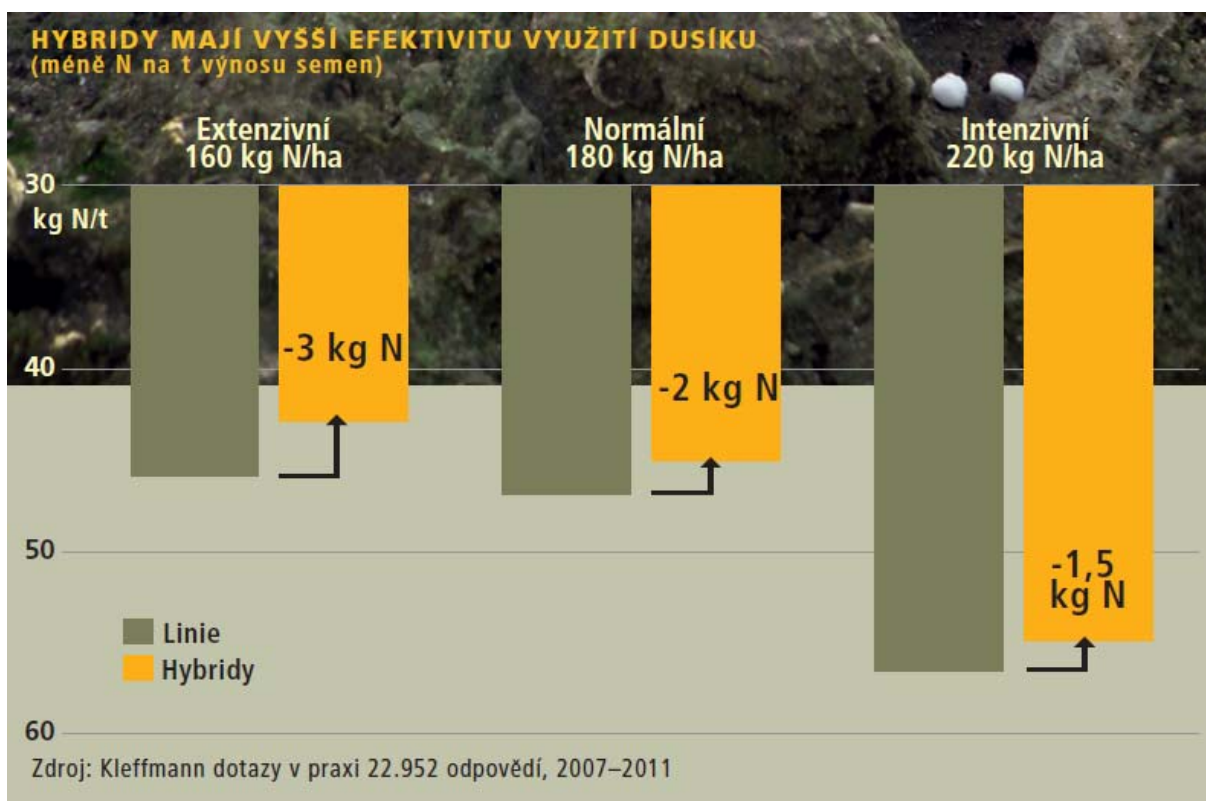
Některé hybridní odrůdy mají podle B. Kessela, (*Göttingen, Německo*) vyšší efektivitu využití živin. Rovněž na nehnojených parcelách (0 kg N) vykazují vyšší výnos (=vyšší schopnost získání živin) stejně jako v obvykle hnojených výnosových pokusech s dávkou 180 kg N (= vyšší efektivita využití). Srovnatelný výsledek vykazují poznatky z praxe (viz graf č.1): hybridy jsou výnosnější jak při extenzivním pěstování (*méně než 160 kg N/ha*), tak při standardním N-hnojení (160–200 kg N/ha), rovněž i při zvýšeném hnojení více než 200 kg N/ha. Pokud to stanoviště dovolu- je, výnos stoupá se zvyšující se dávkou N-hnojení.

Do budoucna bude pěstování řepky podléhat novým kritériím trvalé udržitelnosti, které budou stanoveny na základě hodnot spotřeby CO₂ (*Equivalenty*). Potom bude výhodou, produkovat tunu řepkového semene s pokud možno co nejniž-

ší dávkou dusíku. V zásadě s vyšší výnosu stoupá také využití dusíku.

Při stanovení N kvocientu na t vyrobené řepky se vychází z praktických sledování. Závěrem je, že hybridní odrůdy potřebují v závislosti na výnosové úrovni o cca 3,0–1,5 kg dusíku na t semen méně. To znamená, že hybridy v porovnání s liniiovými odrůdami potřebují o 3,25–6,5 % méně dusíku pro stejný výnos!

V maloparcelkových pokusech je možno stanovit ještě přesnější data, která však nemohou být brána do úvahy v heterogennějších podmínkách praxe. V praxi může být dosaženo vyšší efektivity osvojení živin kořenovým systémem hybridů a vyšší efektivity využití v nadzemní rostlinné hmotě při vyšším výnosu semen. U hybridních odrůd lze dosáhnout srovnatelně vysoké hmotnosti čerstvé biomasy i při redukcí N hnojení o 10–20 kg/ha jak na podzim, tak na jaře (*Rapool – váha čerstvé hmoty podle CAU Kiel*).

Snažší průchodnost pro techniku, nižší ztráty na výnose.

Další výhodou kompaktních porostů hybridů **SHERPA, ROHAN a MARATHON** je snadná prostupnost pro techniku. Vysoká odolnost proti poléhání a krátký vzrůst vedou k rychlejšímu znovunapřímení rostlin při přejezdu techniky a tím k nižší tvorbě vedlejších květů v kolejových řádcích. Důsledkem toho dochází také k významnému snížení ztrát na výnosu semen (v průměru o 2-4%). V praxi se tyto hybridy těší stále vyšší oblibě. Jsou vhodné jak pro technologie středních a větších podniků, ideální řešení také představují

pro podniky využívajících při ošetřování těžkých postřikovačů.

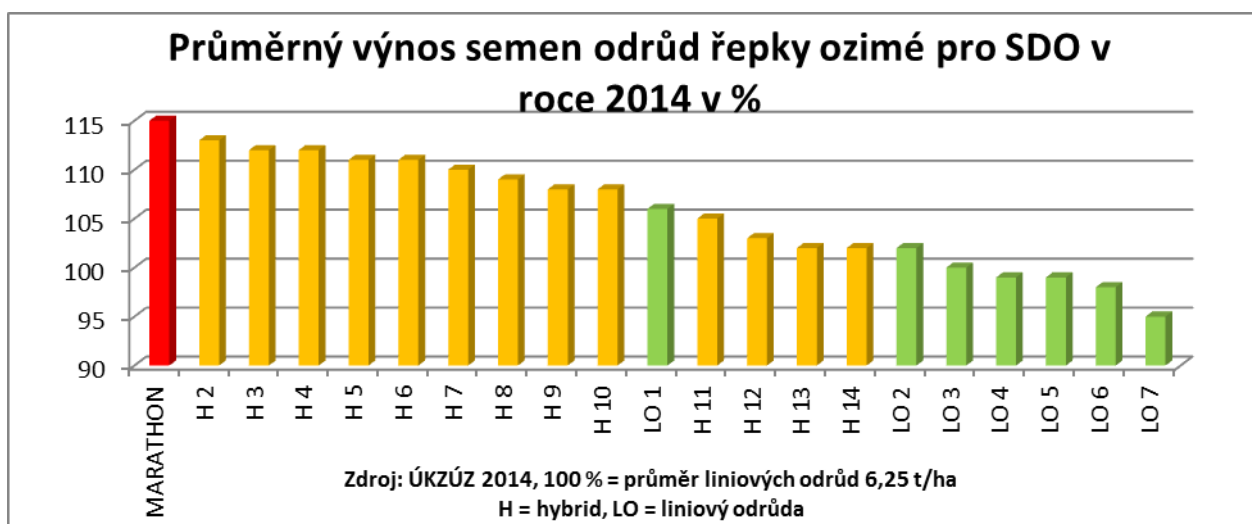
Hybrid:	průměrná výška rostlin v cm:	odolnost proti poléhání 1-9:
SHERPA	143	8,2
ROHAN	146	7,8
MARATHON	140	8,2

Zdroj: ÚKZÚZ průměr z let zkoušení pro SDO

Výnosový potenciál a výška rostlin.

Hybrid Marathon kombinací kratší délky rostliny 138 – 142 cm a velmi vysokého výnosového potenciálu je výsledkem dalšího pokroku ve šlechtění ozimé řepky. Výnosem semen **112 %** (ÚKZÚZ, SDO 2011–2013) se **MARATHON** stal nejvýnosnějším hybridem sortimentu kratších odrůd. Plastičnost hybridu podtrhují výsledky v dalších zemích. Na Slovensku, v Polsku, v Anglii i v Německu spolehlivě poskytuje velmi vysoké

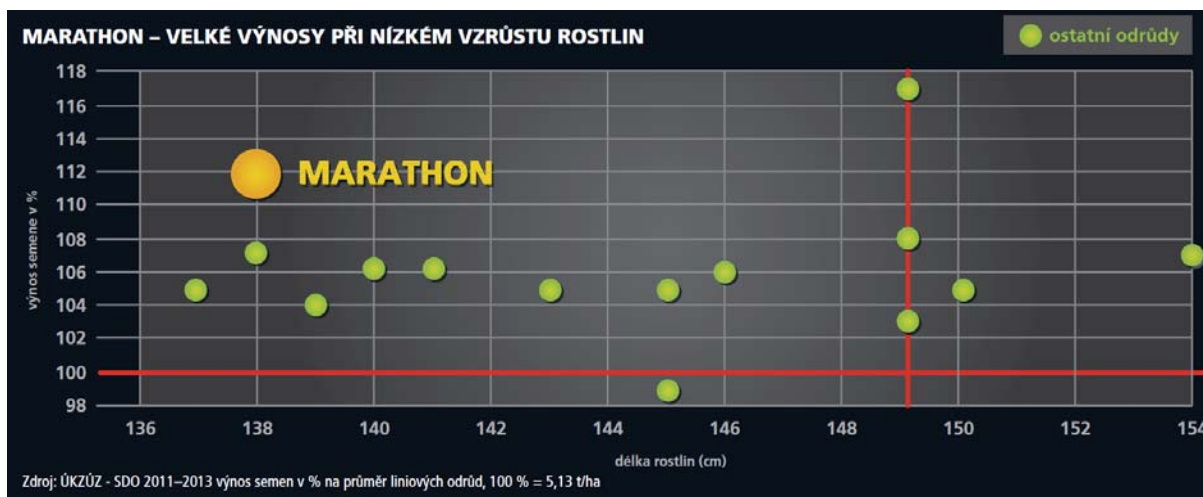
výnosy. Také v letošním sklizňovém roce 2014 Marathon dokázal, že jeho výnosový projev je v rámci obou pěstitelských oblastí stabilní a velmi vysoký. V pokusech ÚKZÚZ pro SDO v rámci teplé oblasti dosáhl ve výnosu semen 113% a v chladné oblasti 117%. Průměrným výnosem 115 % (viz graf) se potvrdilo, že vysoký výnosový potenciál už zdaleka není doménou jen hybridů vyššího vzrůstu.

Úspora a využití energie

Energii, kterou rostlina dokáže ušetřit na straně jedné, efektivně využije na straně druhé. Krátká rostlina hybridu MARATHON zároveň nabízí velmi silný a hluboko vyvinutý kořenový systém. Ten je základem vytrvalosti – vynikající zimovzdornosti a regenerační síly na jaře.

Na základě mnoha existujících podkladů lze závěrem konstatovat, že vyšší efektivita využití živin u hybridů skutečně existuje. V dnešní době, kdy je neustále skloňována nitrátová směrnice je jasné, že tento typ hybridů je budoucností pro trvale udržitelnou rentabilitu pěstování ozimé řepky.

Kontaktní adresa

Bc. Pavel Stárek, Ing. Pavel Ježek, Ph.D., Rapool CZ s.r.o., <http://www.rapool.cz/>,
e-mail: pavel.starek@saaten-union.cz